

El rais abatut

Saddam Hussein, l'expresident de l'Iraq, s'enfronta amb una primera condemna a mort que, molt probablement, no serà l'última. Als 21 anys ja va matar l'alcalde comunista de Tikrit perquè havia destituït el seu oncle com a conseqüència del seu passat filonazi. Ara, els tribunals l'han jutjat per la matança de 148 persones a l'aldea de Duyail, després de la primera guerra del Golf.

Saddam Hussein, un home d'origen humil que passà la infantesa en una llar desestructurada, que patí la violència del seu padrastre i que des de ben jove milità, per influència del seu oncle, en el Partit del Ressorgiment Àrab Socialista, més conegut com el Baas, una formació panarabista fundada en els anys quaranta sobre les ruïnes de la vella oligarquia que capitalitzà el poder durant el període colonial i les monarquies resultants.

Anys de formació. Saddam nasqué a l'aldea d'Al-Awja, propera a Tikrit, a la vora del riu Tigris, el 28 d'abril del 1937. L'Iraq era aleshores, després de la derrota turca el 1918, des del 1921 un regne, al qual els britànics imposaren la dinastia haiximita. Sempre guardà una gran estima per la seva mare, a qui construï un ostentós mausoleu, però aviat fugí del seu costat per anar a viure a casa del seu oncle matern Khayr Al-lah Tulfah, un fervent admirador dels nazis, que l'introduí als cercles baasistes. Saddam mai no fou un bon estudiant, més aviat bastant mediocre, així que es frustraren els seus desigs d'ingressar en l'Acadèmia Militar de Bagdad. Un tret personal que diu molt del seu nivell d'estudis és que mai —ni tan sols sent president de l'Iraq— arribà a parlar l'àrab culte amb correcció. Però Saddam era, sobretot, un home d'acció. Per venjar la humiliació

del seu oncle, destituït de l'alcaldia de Tikrit pel seu passat filonazisocialista, assassinà el líder comunista local Saadun at-Tikriti, que s'havia oposat a Khayr Al-lah. Era llavors l'octubre del 1958 i un cop d'estat militar havia derrocat el rei Faysal II. El general Qassem havia format un govern procomunista, acostat a la Unió Soviètica, que era rebutjat pel Baas. Precisament, un escamot del partit panarabista preparà un atemptat contra Qassem (el 7 d'octubre del 1959). Saddam, malgrat els relats dels seus panegiristes, frustrà l'acció, car nerviós per la tensió del moment es precipità en disparar el cotxe presidencial. Saddam fou ferit en una cama en l'acció, però aconseguí escapar. Després vingué l'exili, primer a Síria després a Egipte. Saddam completà els seus estudis de secundària a Egipte i després ingressà a la Facultat de Dret de la Universitat del Caire, carrera que mai no finalitzà tot i que aconseguí un títol acreditatiu anys més tard, convertit en persona influent, a la Universitat de Bagdad, on es presentà als exàmens uniformat i amb pistola.

El triomf del Baas. Saddam tornà a l'Iraq després que un cop d'estat derroqués el règim del general Qassem (1963). El coronel Aarif, nou president, permeté el retorn dels baasistes exiliats, entre els quals hi havia Saddam, que aviat es convertí en un personatge clau del nou règim, gràcies al fet que el

nou vicepresident, veritable artífex del cop, Ahmad Hasan al-Bakr, era de Tikrit. Així, el clan dels tikritís de mica en mica es va fer amb les regnes del país. Al-Bakr es convertí en president després d'un altre cop el 1968, ascens del Baas al poder, que entre purgues internes i repressió dels comunistes, es consolidà amb l'adveniment de Saddam a la presidència de l'Iraq el 16 de juliol del 1979. Mai no cursà la carrera militar, però Saddam —home fort del Consell de Comandament Revolucionari— era general el 1976 i, convertit en president, s'autoproclamà mariscal.

Saddam, president. El seu pas pel Consell de Comandament Revolucionari féu de Saddam l'autèntic senyor de l'Iraq, tot controlant directament l'exèrcit, la policia i els serveis d'intel·ligència —Amn al-khass— del règim. A Saddam sempre l'acompanyà una gran ambició personal, per a la qual se serví del Baas, convertit a l'Iraq en un instrument del diguem-ne saddamisme. El partit, sotmès a purgues, es convertí en una caricatura de si mateix, al servei exclusiu dels interessos del president tikrití. Saddam no dubtà a assassinar Abdu-l-Karim ax-Xaikhli, amic personal i cap de l'escamot que atemptà contra el general Qassem el 1959. Igual sort corregueren altres destacats membres del Baas iraquità. Saddam inaugurà un règim de terror on qualsevol discrepància seria combatuda i la justícia esdevindria en un apèndix del poder executiu. Fins i tot s'atreví a jutjar i a condemnar el popular Salim Xaqir, heroi nacional que havia participat en la guerra del Yom Kipur el 1973. Les purgues, doncs, eliminaren qualsevol tipus d'oposició i Saddam organitzà el govern al voltant de la lleialtat personal. El seu gabinet només el formaven els lleials, uní ministeris segons li plagué i reuní carteres en les mateixes persones. Saddam creà un viceprimer ministre, que recaigué en Taha Yasin Ramadan, i cinc ministres delegats, el seu cosí Adnan Khayr Al-lah, a defensa; Tariq Aziz, a exteriors, a més de Naim Haddad, Saadun Ghaydan i Hamdani. El 1980 Saddam restablí l'òrgan legislatiu iraquità o Assemblea Nacional, suspesa des de la caiguda de la monarquia el 1958, però convertida en una conxorxa d'addictes, tots els

Al llarg del judici, Saddam Hussein s'ha enfrontat diverses vegades amb el tribunal, al qual no reconeix l'autoritat.

250 diputats membres del Baas saddamista. Saddam deia: "Hem d'assegurar que els tretze milions i mig –el nombre d'electors– prenen el mateix camí. Qui triï el camí contrari trobarà l'espasa."

L'Iraq, amb ajut de les potències europees, esdevingué una potència militar a la regió i l'eclosió de la revolució islàmica iraniana donà motiu al líder iraquità per trencar els acords territorials que el seu antecessor havia subscrit amb el xa l'any 1975; s'inicià, doncs, la llarga guerra l'Iran-l'Iraq (1980-1988), en la qual Saddam sempre comptà amb el suport dels EUA, França i també l'URSS. Paral·lelament al nord de l'estat iraquità, el Kurdistan

A Saddam sempre l'acompanyà una gran ambició, per a la qual se serví del Baas

iraquíà, revifava l'independentisme, mentre al sud els xiïtes reclamaven un règim més respectuós amb el seu credo.

La fi del rais. Malgrat l'ajut internacional, l'Iraq no pogué amb l'Iran dels aiatol·làs. La terrible guerra de desgast empobrí el país. Saddam pensà, doncs, a encarir els preus del petroli per pal·liar la crisi, però l'OPEP s'hi negà. Així neix la invasió de Kuwait (un país artificial creat pel colonialisme) del 1991, que conduí a la I guerra del Golf, que acabà amb la derrota absoluta iraquiana enfront d'una coalició internacional encapçalada pels EUA, amb el vist i plau de l'ONU. Tanmateix, la retirada de la coalició internacional del sud del país permeté que Saddam escombrés la revolta xiïta, però al nord el Kurdistan iraquità obtingué l'autonomia. La repressió contra la població xiïta ja venia de la guerra amb l'Iran, acusats de quintacolumnistes i de servir els interessos de la República Islàmica veïna. Així, l'exèrcit iraquità co-

meté la matança de l'aldea de Duyail, en què un total de 148 persones foren assassinades. Precisament, per aquest crim Saddam fou sentenciat a mort el passat dia 5.

Sotmès l'Iraq a dures sancions econòmiques després de la I guerra del Golf, l'acusació de possessió d'armes químiques per la comunitat internacional provocà la II guerra del Golf (iniciada el 20 de març del 2003), instigada pel president nord-americà George Bush fill i la col·laboració britànica, que acabà amb Saddam i el règim baasista. Saddam fou capturat el 13 de desembre en un amagatall a la ciutat de Tikrit, per un escamot de l'exèrcit d'ocupació nord-americà i efectius del Kurdistan autònom. A partir d'aleshores, un tribunal iraquità organitzat per l'exèrcit d'ocupació el jutja, entre d'altres crims, per la matança de Duyail i l'atac amb armes químiques contra la localitat kurda de Halabja (16-19 de març de 1988), on moriren més de 7.000 persones.

David Garrido